

Unkarin Tasavallan presidentti János Áder

Vuonna 1934 Moskovassa kävi eräs unkarilainen runoilija.

Jo ennen matkalle lähtöä hän oli miettinyt sitä, että mahdollisesti tapaisi siellä sukulaisia. Ei siis perhesukua, vaan unkarilaisten sukulaisia.

Se ei ollutkaan helppoa.

Tiedusteltuaan pitkään asiaa ja harhailtuaan epätoivoisesti esikaupungin vieraita katuja hän kuuli yhtäkkiä sitran äänen.

Sillä hetkellä kokemistaan tunteista hän kirjoitti seuraavaa:

”Hämmennys ja lämpö täyttivät sydämeni; yhtäkkiä jossain aivan naapurissa, vieressä olin kuulevinani tutun sävelmän...”

Laulua soitti yhtäkaa kolme tai neljä sitraa. Terävästä rytmistä erottui yhä selkeämmin tuttu kertosäe.

En ollut erehtynyt. Sävelmä oli minulle tuttu, olin vain nähtävästi unohtanut sen.

Sain mieleeni viiden kuuden unkarilaisen kansanlaulun sävelmät, naapurikadulla soinut laulu olisi voinut olla mikä tahansa niistä...

Yhtäkkiä kuulin aivan selkeästi seuraavien säkeiden sävelmän, ikään kuin olisin ollut Somogyszobin kylässä:

”Kolme munaa muni pieni viiriäinen/ viiriäinen, viiriäinen, pieni viiriäinen...”

Runoilija, jonka laulu oli vienyt mielessään kotikylään, oli Gyula Illyés. Laulun sävelet johdattivat hänet mordvalaisten klubiin. Täällä hän oli kotona. Sukulaisten luona.

Mordvalaisten keskuudessa hänestä tuntuivat tutuilta musiikin lisäksi myös kasvot.

Hän oli tavannut ihmisiä, joita ei ollut nähnyt koskaan aikaisemmin.

Silti häntä ympäröivät sellaiset kasvot, joita hän oli tavannut tuhansien kilometrien päässä olevalla kotiseudullaan.

Ne olivat hänelle niin läheiset, että katsoessaan yhtä paikallaolijoista hän jopa kysyi:

”Miksi hän katsoo minua ikään kuin emme olisi tuttuja, millä olen loukannut häntä?”

Rakkaat suomalais-ugrilaiset sukulaiset!

Arvoisat herrat presidentit!

Hyvät naiset ja herrat!

Minut täyttää ylipursuava ilon tunne, jota ihminen kokee, kun hän tapaa sellaisia sukulaisia, joita näkee harvoin.

En kenties liioittele, jos sanon, että Suomalais-ugrialaisten kansojen maailmankongressin osanottajat, kuvaannollisesti ilmaisten, ovat tunteneet toisensa jo useiden vuosituhansien ajan.

- Kenties emme olleet tavaneet ajoittain noin sataan vuoteen.
- Kenties olemme joksikin aikaa jopa unohtaneet sukulaisuutemme.

Silti kielioppi, päätteet, intonaatio ja sävelmät ovat säilyttäneet tämän sukulaisuuden siitäkin huolimatta, että ajan myötä äänneitä on alettu muodostaa eri tavalla ja kieli on rikastunut yhä uusilla sanoilla, jotka ovat kuvastaneet alati lisääntyvää tietoa.

Yhteydet, joilla on syvät historialliset juuret, ovat sellainen arvo, joka on ehdottomasti säilytettävä.

Jotta meitä yhdistäisivät salaperäisen, kieltemme uumenissa piilevän sukulaisuuden lisäksi myös mahdollisimman monet elävät kontaktit.

VII Suomalais-ugrialaisten kansojen maailmankongressi auttaa solmimaan nimenomaan tällaisia yhteyksiä.

Kongressi osoittaa, että yhtenäisyyden tiedostaminen on yhä elossa auttaen säilyttämään yhteydet niin maantieteellisesti kuin – ajoittain – myös sanan yhteiskunnallisessa merkityksessä kauas toisistaan joutuneiden kansojen välillä.

Tätä kaikkea tarvitaan 2000-luvun alussa.

Globalisaatioksi sanottu prosessi on kansallisille kulttuureille sellainen haaste, joka tekee erityisen tärkeäksi kansallisen identiteetin vahvistamisen.

Monet näkevät, ja täysin perustellusti, vaaran siinä, että maailma on muuttumassa yhtenäiseksi taloudelliseksi voimakentäksi.

Vähänlukuiset kansat ovat joutuneet oppimaan, että muutokset eivät tuo heille vain hyvää, vaan saattavat tarkoittaa myös uusia uhkia.

Tänä päivänä monet ajattelevat, varsinkin suurimpien kansojen keskuudessa, että kieli- ja kulttuurimoninaisuus on turhaa, että se on vain este vieläkin nopeamman kehityksen tiellä.

Me ajattelemme kuitenkin toisin.

Me uskomme, että kansallinen moninaisuus rikastuttaa maailmaa.

Hyvät naiset ja herrat!

Melkein kaikki suomalais-ugrilaisen kieliperheen jäsenet ovat sitä mieltä, että heidän yhteisönsä on vähälukuinen. Niin ajattelemme mekin, unkarilaiset. Tähän ajatukseen liittyvä huolestamme on tärkeä osa kansallista identiteettiämme ja kulttuuriamme.

Kuitenkin, jos tämä ajatus tulee meille mieleen sukulaisten keskuudessa, muistamme heti, että kuulumme tämän yhteisön monilukuisimpiin kansoihin.

Tästä seuraa kaksi asiaa:

Ensinnäkin, tiedostamme vastuumme.

Toiseksi, tunnemme syvästi niiden huolen, joita on meitä vähemmän.

Maailmassa ei ole ylimääräisiä ihmisiä, samoin kuin ei ole turhia kieliä ja kulttuureja.

Ei saisi koskaan unohtaa, että kieli ei ole vain kommunikaatioväline.

Jos se olisi vain sellainen, voisimme milloin tahansa korvata sen jollain muulla.

Jokainen kansallinen kieli on sen luoneen yhteisön historiallinen muisti. Se pitää tallessa yhteisön muinaisia muistomerkkejä, joiden jälkiä on mahdotonta löytää enää mistään muualta.

Tämä kuvaa myös suomalais-ugrilaista kieliperhettä.

Vaellukset aikojen labyrintissa ovat etäännyttäneet meidät maantieteellisesti.

Olemme asuneet toisten kansojen vieressä, kokeneet muunlaisia kulttuurivaikutteita, joutuneet selviytymään toisenlaisissa olosuhteissa.

Kaukaa katsottuna voi näyttää siltä, ettei meillä ole kovinkaan paljon yhteistä.

Silti yhteiset uskomuksemme, muinaisen arkielämän sanasto, kansankulttuurissa yhä käytössä olevat työkalut ja vanhat sävelmät todistavat muinaisen sukulaisuutemme.

Jos yksikin kieli häviää, menetetään yksi lenkki ketjussa ja kaikista meistä tulee köyhempiä.

Koska kieli on kansan identiteetin tärkein tae, sen kulttuurin ruumiillistuma.

Hyvät naiset ja herrat!

Ei ollut helppoa tiedostaa, todistaa, hyväksyä ja saada muut hyväksymään valtavalle alueelle ripotellun, vähän tai ei ollenkaan keskenään kosketuksissa olevan suomalais-ugrilaisen kieliyhteisön olemassaolo.

Unkarilaiset tutkijat, samoin kuin suomalaiset ja virolaiset kielitieteilijät ovat tehneet merkittävän panoksen tämän saavuttamiseksi.

Sellaisten kansojen kohtalo, joilla on itsenäinen valtio, on epäilemättä merkittävästi helpompi kuin sellaisten, jotka ovat saaneet tyytyä autonomisen alueen statukseen.

Tämä etuoikeus lisää edellä mainittujen, myös meidän, unkarilaisten, vastuuta.

Kieli-identiteetin säilyttämiseksi Unkari tarjoaa jatkossakin tukea uusien, myös digitaalisten, oppimateriaalien kehittämisessä Venäjän suomalais-ugrilaisien tasavaltojen kouluja varten.

Tällä tavoin pyrimme tukemaan näiden kielten nykyaikaista kehitystä.

Tutustuaksemme paremmin toisiimme tuemme myös hungarologian kesäyliopistojen järjestämistä ja suunnittelemme unkarilaisten luennoitsijoiden lähettämistä näiden tasavaltojen yliopistoihin.

Sukulaisuutemme todistaminen voi auttaa myös tänä päivänä siinä, ettei kukaan meistä tuntisi itseään yhtä yksinäiseksi kuin unkarilaiset ovat tunteneet itsensä germaanisista, romaanisista ja slaavilaisista kieliä puhuvien kansojen ympäröimänä.

Vaeltaessaan unkarilaiset ovat altistuneet erilaisille etnisille, kielellisille ja kulttuurisille vaikutteille. Kielemme muuttui, uudistui ja rikastui. Unkarilaisen kansan eri ainesosien joukossa on myös suomalais-ugrilainen elementti. Kaukaiset sukulaistemme ovat nekin kehittyneet altistuen erilaisille vaikutteille.

Tämä perinne, tämä sukulaisuus on kovin tärkeää meille, koska se antaa selityksen kulttuurimme omaperäisille piirteille.

Voimme oppia paljon kaukaisilta sukulaisiltamme, oppia tuntemaan heidät ja itsemme, mutta sitä varten meidän on tutustuttava toisiimme vieläkin lähemmin.

Olemme ylpeitä siitä, että monien vuosisatojen saatossa olemme vieraassa ja usein vihamielisessä ympäristössä säilyttäneet identiteettimme. Sama koskee myös sukulaiskansojamme: ovathan ne kaikista murheista ja kaikista historiallisista koettelemuksista huolimatta säilyttäneet oman identiteettinsä.

Tämän moninaisen perinnön säilyttäminen on yhteisellä vastuullamme.

Ei vain meidän vastuullamme, vaan myös niiden, joita on meitä enemmän. Niiden, joiden on tiedostettava, että hekin köyhtyvät, jos jokin kieli säilyy vain kirjastojen hyllyillä säilytettävissä kirjoissa, jos sitä ei kukaan enää koskaan puhu.

Yhteinen vastuamme, sekä monilukuisten että vähälukuisten kansojen vastuu, on tukea sellaisia sukulaisiamme, joiden väkiluku vähenee koko ajan, heidän taistelussaan.

Säilyttäkäämme katoavat kulttuuriarvot ja rikkaat perinteet.

Tätä tarkoitusta palvelevat kongressimme tapaiset tapahtumat.

Tämän tähden toivotan teille menestyksekkäitä ammattikeskusteluja, uskoa ja rohkeutta!